

ორივენი პრეზიდენტებია. ფედერალური რჩევა არის აღმასრულებითი ორგანი ფედერალური კრებისა. მისი პრეზიდენტი ითვლება შეიქარის ფედერაციის პრეზიდენტად; ეს რჩევა სრულდება დამოკიდებულია ფედერალური კრებაზე და არცაა ბევრი უფლება აქვს რა. ფედერალური ტრიბუნალი შეადგენს სამსჯავრო ორგანს და ექვემდებარება მას მხოლოდ ის საქმეები, რაც შეეხება ფედერალური კონსტიტუციის კანონიერად აღსრულებას.

ეს არის ფორმა უმთავრესი ფედერაციის წყობილობისა; მაგრამ ძალიან ამ წყობილობაში არ მდგომარეობს; შეიქარის ფედერაციის ცხოველი სიმკვიდრე იმაშია არის, რომ კანფედერაციას ანუ ფედერალურ მართებლობას აქვს მხოლოდ გადაცემული ის უფლებები, რომელნიც საჭირონი არიან გარეგანი მტრისაგან დაცვისათვის და რომელსაც მოითხოვს აუცილებელი საჭიროება ყოველი მკვიდრი კავშირისა და ერთი-ერთმანეთთან ძმურად ცხოვრების გარემოება. როგორათაც მეორე კონსტიტუციის მუხლი გვაჩვენებს, ფედერაციას აქვს მიზნით დაიცვას როგორც ერთობით მთელი შეიქარია, აგრეთვე თითოეული კანტონი გარეგანი მტრისაგან, იხმაროს ყოველ ნაირი კანონიერი საშუალება შინაგანი მშვიდობისა და წესიერების დაცვისათვის და უპატრონოს იმ თავისუფლებას და უფლებას, რომელთაც, ხალხის სურვილისა მებრ, დადგენილი კონსტიტუცია დააწესებს. ამ მიზნის აღსასრულებლად აი რა უფლება აქვს კანფედერაციას გადაცემული კანტონებისაგან, ან უკეთა ესთქვათ, ჰქონდა გადაცემული ღირებულება: მის ხელში არის ჯარი, მაგრამ ეს ალოდ ომიანობის ან სხვა არეულობის დროს; კანფედერაციის ჯარი შესდგება თითოეული კანტონის ჯარისაგან; ყოველ კანტონს თავის ჯარი თითონა ჰყავს, რომელიც მარტო კანტონის მართებლობას ემორჩილება; ომიანობის დროს ყოველი კანტონი ვალდებულია შეკრიბოს თავის ჯარი და ჩაბაროს ფედერაციის მართებლობას, რომელიც ნაშნავს მხოლოდ მთავარ-მართებელს მთელი ფედერაციის ჯარისას და მტრების უმფროსებს, სხვა დანარჩენი სამხედრო ჩინები სულ კანტონებისაგან არის დანიშნული. ამის გამო კანფედერაცია სრულებით უძალია არის კანტონების წინააღმდეგ და ამ მხრით არავითარ coup d'état-სადგლითა აქვს. კანფედერაციას აქვს გადაცემული უფლება მოპოვოს თავის სასარგებლოთ ტამოყენის შამოსავალი და შინაური ბაქები; მის ხელში არის ფორტა და ტელეგრაფი; მის ხელში არის ფულის მოჭრა, თოვის წამლის გაკეთება, სასწორის და ანგარიშის სისტემის დაწესება და იმ გადასახადის მოპოვება, რომელიც პირ-და-პირ მისთვის არის დანიშნული. ამათ გარდადა უმთავრესი კანფედერაციის უფლება მდგომარეობს უცხო ქვეყნის სახელმწიფოსთან დამოკიდებულებაში; კანტონს არავითარი უფლება არა აქვს, რომ რამე პოლიტიკური კავშირი და მიმოსვლა იქონიოს უცხო ქვეყნის სახელმწიფოსთან; ომის გამოცხადება, მშვიდობიანობის მოხდენა, უცხო ქვეყნის მართებლობის ცნობა, რომელიმე კომერციული ანუ პოლიტიკური კავშირის შეკრა სხვა სახელმწიფოსთან—ეკუთვნის სრულებით კანფედერაციას. ეს არის ეხლანდელი კანფედერაციის უფლება.

როგორც ხედავთ, მხოლოდ გარეგან პოლიტიკაში არიან კანტონები უფლება-მოკლებული, სხებრ, რაც შეეხება შინაგან პოლიტიკურს, ეკონომიურსა და სოციალურს წყობილებას, ყველაფერი თითქმის კანტონების ხელშია არის. ასე, ამ ნაირად ყოველი კანტონი თითოეულად შეადგენს პატარა სახელმწიფოს, რომლის შინაგანი განწყობილების განგება სრულებით მის ხელში

არის, მიჰყავს თავის შინაგანი ცხოვრების საქმე ისე, როგორც ის უკეთესად დანიანას...
 ეს არის ეხლანდელი განწყობილება, ანუ უკეთესად ესთქვათ, კანტონების და კანფედერაციის შორის დამოკიდებულება. ეხლანდელი ფედერალურმა კრებამ თავის რეიზის შემდეგ მეთის-მეტად ბევრი ცვლილების შემოტანა მოინდომა. როგორც ერთმა დეპუტატმა სთქვა ერთ რჩევაში, თუ ეს ახლად გადაკეთებული კონსტიტუცია მიიღო ხალხმა, ცენტრალიზაცია იქამდის მივა, რომ ერთი მეფის მეტი აღარა ეკლებარა შეიქარისაო. მართლათაც, აი რასში მდგომარეობს ეს ცვლილებები. ამ ახალი კონსტიტუციის ძალით, ფედერაციის ხელში იქნება სრულებით ჯარი; ჯარის შესახებ ამის შემდეგ აღარა ეკითხვისრა კანტონს მის მეტი, რომ მან უნდა გზავნოს, მოთხოვისათანავე, რამოდენიმე კაცი, და აძლიოს გადასახადი. კანფედერაციის ხელში იქნება იმ კანტონების დაწესება, რომელნიც შეეხებიან ვაჭრობას, ბანკის ანუ საზოგადოთ კრედიტის წყობილებას, საზოგადოთ გზებისა და განსაკუთრებით რკინის გზების ახლად გაკეთებას და გაკეთებულებზედ ყურადღებას; მის ხელში იქნება სამოქალაქო კანტონების გამოცემა და სამოქალაქო სჯათ-წარმოების (procédure) დაწესება. ამას გარდა მას შეუძლია ამ ნაირივე მოვალეობა იკისროს სისხლის სამართლის და მის სჯათ-წარმოების შესახებ; მას ექნება უფლება დასაწყისი სწავლის ზომა დაადგინოს; მის ხელში იქნება საზოგადოთ ტყისა და ნადირობის შესახებ კანტონების გამოცემა და სხ. ამისთანავე, რასაკვირველია, რაცპირველი კონსტიტუციის ძალით უფლებები ჰქონდა, ისინიც ხელ-უხლებლათა რჩება კანფედერაციას. ამ წართმეული უფლებების მაგიერათ, ამ კონსტიტუციის ძალით, იქნება მოსპობილი შეიქარიაში სიკვდილით დასჯა და დასაწყისი სწავლა იქნება ვალდებული და უფასო; ვალდებული ეხლამდისაც ყველგან იყო, მაგრამ ეხლა ემატება უფასობა. ამასთან ხალხს ემატება ერთი დიდი უფლება: ეხლანდელი კონსტიტუციის ძალით, კანფედერაციას შეეძლო რაც უნდა ის გამოეცა კანონად, არაფერში ხალხის თანხმობა არ იყო საჭირო; მომავალი კონსტიტუციის ძალით კი არცერთი კანონი და დებულება, რომელიც მისგან გამოიცილება და რომელიც შეეხებიან შინაგან საქმეებს, არ შეეა წარმოებაში ხალხის უკითხავად, ე. ი. ხალხის კენჭის-ყრით გადასწყდება მისი მიღება და მიუღებლობა. ამას გარდა კიდევ 50 ათას მეკენჭეს ან ხუთ კანტონს შეუძლია მოითხოვოს რომელიმე კანონის გაუქმება ან ახლად შემოტანა. ეს თხოვნა გაირჩევა ორივე რჩევაში და მათის თანხმობით გადაეცემა ხალხს კენჭის საყრელათ.

ეს უფლებები ყველა კარგია, მაგრამ ამ კონსტიტუციის ძალით კანტონები სულ ცარიელი რჩებიან; თუმც თავის შინაურ საქმეშია გავლედ ისევ ის დარჩება, მაგრამ რა განაგოს, რაც აღარა რჩებარა, რაც თავი უფლება იყო კანფედერაცია ითვისებს და კანტონები მხოლოდ მის ჩინიენიებად ხდებიან.

აი, ამაში მდგომარეობს ის კანონიერი რეველიუცია, (ცვლილება) რომელიც იწყება ეხლა შეიქარიაში. იწყება ვაშობ, რადგანც ეხლამდის ეს კონსტიტუცია მზადდებოდა მხოლოდ ფედერალურ კრებაში, ე. ი. აშუადებდენ მხოლოდ პროექტს და მისი მიღება და არ-მიღება ჰქონდა ხალხზედ. კენჭის ყრას მოვილიან აპრილისათვის, მაგრამ მეტად ცუდი გზა დაიჭირა ფედერალურმა კრებამ ამის შესახებ. მან გადასწყვიტა მთელი პროექტის ერთად კენჭის ყრა, ე. ი. ან უნდა მიიღონ სულ და ან უარი სთქვან. ამ სახით აე-კარგის გარჩევა აღარ მოხერხდება, რომელიც ადვილათ

შეიძლებოდა მომხდარიყო, როგორც სხვი მისაც ყოფილა ხოლმე ანაირად კარგის მიღება და ცუდის უარის თქმა. ეს ორი თუ სამი კვირა იქნება, რაც დაიწყო კენჭის-ყრის აგიტაცია: გაზეთებმა გაახურეს ერთმანეთში და და საზოგადოთ კონსტიტუციის რჩევა, გამოვიდენ და გამოდიან ახალ-ახალი გაზეთები მარტო ამ კენჭის-ყრის გულისათვის თუ ფრანზიზულ ენაზედ და თუ ნემესურ ენაზედ; ჯერ-ჯერობით ამ ახალ დაარსებულ გაზეთებში იქნება კონსტიტუციის წინააღმდეგნი არიან, ან როგორც ეხლა ეძახიან, კანტონალისტების პარტიის არიან. ასე უძახიან მათ, რომელნიც კანტონების პირვანდელი ავტონომიის დაცვას სცილობენ, მეორე პარტიასთან გასარჩევათ, რომელსაც ცენტრალისტებს უძახიან.

ამ რეფორმის წინააღმდეგ განსაკუთრებით რომანდიული (სადაც ფრანკულური სცხოვრებენ) შეიქარია არის; ამის გამო აქ უმფრო დიდი მოძრაობა არის, ვინემ ნემესურსა და იტალიელ შეიქარიაში. ამას წინეთ ენევის კანტონის მართებლობამ გაუზავნა ფედერალურ კრებას თავის გადაწყვეტილება, რომლითაც ითხოვდა, რომ ეს რევიზია შეეჩერებიათ და ეკითხათ ხალხისათვის: სურს-თუ არა მას ეხლანდელი კონსტიტუციის შეცვლა? ეს გადაწყვეტილება იმ დროს გაიგზავნა ბერნიში, როცა რევიზიის მუშაობა შორს იყო წასული და ამის გამო ფედერალურმა კრებამ არ ათხოვა ყური ამ განცხადებას. კოდას კანტონში შესდგა განსაკუთრებით საზოგადოება, რომლის მიზანი ის არის, რომ შეუერთდეს თავის მოსახრებს სხვა კანტონებში და ერთად იმოქმედონ, რომ ეს კონსტიტუცია არ იქნეს მიღებული ხალხისაგან; ნემესატელის კანტონმა ამას წინეთ ერთს სახალხო კრებაზედ, რომელიც 3000-ზედ მეტს კაცს შეიცავდა, ერთ ხმად გადასწყვიტა ამ კონსტიტუციის პროექტის არ მიღება. ნემესურ შეიქარიაში თუმცა-ღა ხალხის მოძრაობაზედ არა იმისისრა, მაგრამ როცა სახელმწიფო რჩევაში დაბოლოებითი კენჭის ყრა იყო, მთელი კონსტიტუციის პროექტის მიღებაზედ, მაშინ 9 კანტონის წარმომადგენელმა უარი სთქვეს. ანაირ მდგომარეობაში არის ეს ახალი კონსტიტუციის პროექტი. ეს ოთხი თვეა ფედერალურ კრებას მისი რჩევის მეტი არა გაუკეთებია, მაგრამ, როგორცა სჩანს, მგონია, უნაყოფოთ გაიაროს მისმა შრომამ.

ამის თაობაზე დებულება ლექსონი წარმოასთქვა სიტყვა, რომელიც ამტკიცებდა, რომ ხალხის განათლება ჩვენში (ე. ი. დიდ ბრიტანიაში) უფრო ცუდათ მიდის და უფრო ცუდს მდგომარეობაში არის, ვიდრემ სხვა ევროპის განათლებულ ქვეყნებში. იმ ანგარიშიდამ, რომელიც 1869 წელს წარმოგვიდგინა მმართველობამაო, სთქვა ლექსონმა, სჩანს, რომ ჩვენი სახალხო პირველ-დასაწყისი სკოლებიდან სამი მეოთხედი შევირდები სა თითქმის სრულებით უანზანონ გამოდიან და რომელნიც წერა-კითხვის დასწავლას ასწრობენ, ცოტა ხანს შემდეგ იმათაც ავიწყდებათ, რადგან სწავლას არსად არ აგრძელებენო. ამგვარ მდგომარეობას, ჩემის აზრით, მხოლოდ ყოველს საზოგადოებაში სახალხო სკოლის გახსნა და ვალდებულებითი სწავლის შემოღება დაეხმარება, სთქვა ლექსონმა.

ამის თაობაზე სხვა დებულებებაც ბევრი ილაპარაკეს; მაგრამ, როდესაც კენჭის-ყრაზე მივარდა საქმე, პარლამენტმა უარყო ლექსონის წინადადება, რომ ყველგან სკოლები გაეხსნათ და ვალდებულებითი სწავლა შემოეღოთ. თუმცა ეს წინადადება შარშან თვითონ მმართველობამაც მიიღო, მაგრამ იმის სისრულეში მოყვანას არ აპირებს, რადგან, იმის აზრით, ჯერ დრო არ არისო.

ესპანია

ესპანია ამ ქამად ძალიან აღელვებულია. თითქმის ყველა პარტიები ემდურია ახლანდელ საგასტას სამინისტროსა და ახალს კაროლს, იტალიის პრინცს ამედისს. ხალხში თითქმის ყველგან უკმაყოფილება ისმის ახლანდელს მმართველობაზე და თვითონ კორტესებშიაც მუდამ დღე არეულობა არის და ჩხუბი სხვა და სხვა პარტიებს შორის. გაზეთებში სწერენ, რომ მმართველობას ესპანის სატახტო ქალაქში, მადრიდში, ჯარები დამზადებული ჰყავსო, თუ ვინიცობაა, არეულება მოხდა, ხალხი დაეშვიდოაო. კაროლს ამედისაც გამოუცხადებია, რომ თავის ნებით ის არასოდეს არ დასტოვებს ესპანის ტახტს, ეცდება გამარდეს ამ ტახტზე და რეველიუციონერები დაამარცხოს. ამ რეველიუციონერების უმეტეს ნაწილს კი ესპანიაში რესპუბლიკის გამართვა სურს. ვინც ყველა ამ გარემოებებზე მოიფიქრებს, ნათლათ დანიანხავს, რომ ამ მოკლე ხანში ესპანიაში, რეველიუცია თუ არა, დიდი არეულება მოხდება.

საქართველო

მმართველობის მოამბეში გამოცხადებულია ტელეგრაფის დეპარტამენტის განკარგულება, რომლის ძალითაც ფოთი—თფილისის რკინის გზის სტანციებზე: ქალაქილში, ახალ-სენაკში, აბაშაში, სამტრედიასში, კობიტარში, აჯამეთში და ყვირილაში მიიღება, რუსულს ენაზე, დეპეშები სხვა და სხვა საქართველოს და რუსეთის ადგილებში გასაგზავნელათა.

ხანიდგან

(*დროუპის კორესპონდენცია*)
 15 რიცხვს წარსულის თებერვლისას აქ მოვიდა ქუთაისის გუბერნიის მიწის მზომელი, რომელმაც დაზომა ის საეკუსიო მიწები, რაც ეხლა შეირაცხა სახანო უწყებაში; ეგრეთვე შეკრიბა ცნობები, ვის რამდენი ზომა ადგილი უჭირავს ღალას ქვეშ სასულიერო მთავრობისაგან მიცემულის საბუთით. ამ ჩვენს პატარა ხონში მოედანზედ იმდენი კანტრაქტები გამოჩნდა, რომ ყველას თუ კანტრაქტისამებრ ჩაბარდათ ადგილები, არათუ ხონი, კუხი (*), რომ ხონათ ეპქიოთ, ვერ დაეკმაყოფილებიან.

თუმცა ხონს ძალიან აკლებს სილაზათეს უზღანოთ დადგმული შენობები, მაგრამ იმედია მართებლობა დაამტკიცებს ჩვენს და

საფრანკეთი

მარტის 3 (15) ევრსალის ნაციონალურს კრებაში ყოფილა სჯა 1872 წლის ბიუჯეტზე (სახელმწიფოს შემოსავალ-გასავალზე) ზოგერთი ორატორები ურჩევდენ თურმე მმართველობას, რომ ახლანდელ ჩვენ მდგომარეობაში ჩვენ სახელმწიფო ხარჯს ხელი უნდა მოუჭიროთ და ეცადოთ, რაც შეიძლება ცოტა ეხარჯოთო. ტერს უთქვამს ამაზე, რომ მართალია სახელმწიფოს ბევრი ხარჯი აქვსო, მაგრამ ეს ხარჯი დროებითი ხარჯი არისო. განსაკუთრებით ეწინააღმდეგებოდა თურმე ტერი სამხედრო გასავალს შემოკლებას. თავის სიტყვაში სხვათა შორის იმან გამოაცხადა, რომ მმართველობას ახალი წყობილობა ჯარში სრულიად იმისთვის არ შემოაქვს, რომ ომიანობისთვის ემზადდებოდა; იმისთვის შემოაქვსო, რომ შემდეგშიც არ დაგვემართოს ისეთი საქმე, როგორც შარშანწინ დაგვემართაო.

ინგლისი

ინგლისის პარლამენტში მარტის 5-ს სახალხო სკოლებზე იყო სჯა. სხვათა შორის

(*) კუხი არის ხონის შესამდგურ სოფელი.

ბას უფედის ქალაქით. ხონიდან ამ ქალაქში მოდის სასწრაფო და დაკლული პირთუცვის ბაჟი 2,256 მანეთი; მაგრამ, თუ ქალაქით დამტკიცდა, მაშინ კი იმდენი სხვა და სხვა წყაროები მოიპოვება სასარგებლოდ ამ ქალაქისა, რომ არა ნაკლებ 4,000 მანეთისა იქნება წლიური შემოსავალი; და თუ ეს ასე მოხდა, მაშინ ქალაქს მომეტებული საშუალება ექნება თავის შკოლისა და სხვა ამისთანა სასარგებლო საქმეებისთვის იზრუნოს.

ამ წლის «კავკაზში» დაბეჭდილია აქედამ გამოგზავნილი კორრესპონდენცია, რომელშია ავტორი სწერს, რომ ხონში ძალიან ნაკლები დროს გატარება არის, «მარშან კი რამდენიმეჯერ ქართული წარმოდგენები იყო, და წელს არაფერი. ეს სწორეთ მართალია, მაგრამ, ბევრი დამბარკოლებელი მიზეზების გამო, არ გახდა ჩვენი ხონი ბედნიერი, რომ წლებად წელსაც ღირსებოდა მაგისთანა რამე; ერთი ამ მიზეზთაგანი ის არის, რომ რამოდენიმე პირმა წარმოდგენელმა გამოიწერეს საზღვარს გარედამ მარშანკა, რომლითაც აპირებდნენ ამ წარსულს ყველთაში კარგათ დროს გატარებას, მაგრამ, საუბედუროდ ჩვენდა (!), მუზიკა არ გამოუდგათ ისეთი, როგორსაც მოგვლოდნენ და ამისათვის უკმაყოფილოდ დარჩნენ და ყველაფერი დაივიწყეს...

დ. ხონი. 1 მარტს 1872 წ.

ზაქათაღიღვან
(«დროების» კორრესპონდენცია)

ხალხში ანდაზათ იტყვიან, რომ «შვილის თავისი მამა ძალიან დიდ ფაქტად და გმირად მიიჩნია», რადგან ყმაწვილობაში იმას იმის მეტი არაინა სტუქსავს. ამას ემორწმება აგრეთვე ხალხის ის ანდაზა, რომ «ვისაც კარგი არ უნახავს, ცუდიც კარგი ჰგონია.» ამ გვარი აზრი წარმოსდგება შეუღარებლობით. შეღარება კაცს უჩვენებს უღარესობას ერთი საგნისას წინაშე მეორისა. მე რომ ვამბობ, რომ თოვლი ცივია და ცეცხლი ცხელი— ამით მე თოვლის სიცივეს და ცეცხლის სითბოს და სიცივლეს ერთმანეთთან ვადარებ და მერე გამოძიებს ჩემი უკანასკნელი აზრი— დასკვნა. უტყველია, რომ კაცს სხვა შეუძლიან მხოლოდ შეღარებით, და რომ მას არა ჰქონდეს საშუალება ლაპარაკის საგნების ერთმანეთთან შეღარებისა, ვერას დროს იმათ ღირსეულად ვერ დაფასებდა. ვისაც თავის დღეში მწუხარება და უბედურება არ უნახავს, იმას სრულებით არ ესმის და არ იცის, თუ დარდი და მწუხარება რას ჰქვია და ბედნიერს და მხიარულს ცხოვრებას რა ფასი ადევს. ამ გვარს შემთხვევაზე არის ნათქვამი, რომ მამძღარს მშვიდრიც მამძღარი ეგონაო.» ვისაც თავლის გემო არ უხილავს, იმას ჰგონია, რომ შაქარზე უტკბილესი ქვეყანაზე არა იქნება. მაგრამ თავლსაც რომ გემოთ იხილავს— დარწმუნდება, რომ ის შაქარზე თუ არა უტკბილესი, ნაკლები არ არის. ასე ამ გვარად გამოდის და მტკიცდება, რომ კაცს არაოდეს არ შეუძლიან სხვა და ლაპარაკი შეუღარებლად. მაშასადამე ყველაფერის დაფასება და ნამდვილად გასწობა შეღარებაზე, ნახვაზე და გამოცდაზე ყოფილა დამოკიდებული.

ზაქათალის მარაში მცხოვრები მამძღარნი თავის დღეში შინაგან კარში არ გასულან და არ შეუღარებიათ თავიანთი აზრი, ზნე, ჩვეულება და ცხოვრება სხვა უცხო ხალხების ნეთიერებით და გონიერულ ცხოვრებასთან; ამისათვის ჰფიქრობენ, რომ ქვე-

ყანაზე ვერცერთი ხალხი ისე ბედნიერად ვერ სცხოვრებს, როგორც ისინი, და არცერთ ხალხს ისეთი კარგი ჩვეულება, ზნე და სარწმუნოება არა აქვს, როგორც იმათა. ამ მიზეზისა გამო ის ბრმათ ენდობა და ერწმუნება თავის რჯულის, აზრის და ზნეობის უაღრესობას. ის ასე ჩაფლულა, შეშვევია, უგუთისებია და მიჰკვდებია თავის ცრუმორწმუნოებას, ჩვეულებას და ზნეს, რომ მისი მოშორება თავის თავის სიკვდილის თანაბრათ მიიჩნია. ამისათვის მთელი იმისი ცხოვრება იმაზე არის დამოკიდებული, ასე რომ თუ იმან ის გაამტყუნა, მაშინ მთელს თავის ცხოვრებას უნდა შეუტყულოს მსგელოდობის ბილიკი.

მაგრამ ხომ მოგვხსენებთ, რომ რასაც დასაბამი აქვს იმას დასასრულიც უკან მოსდევს. რაგინდ რომ კაცმა თავი დაიცვას, თავის საყვარელ საგანს მოუარს და უაღრესოს, მინც და მინც დროება, გარემოება და შემთხვევა ისე მოაწყობს და შეუფარდებს, რომ თქვენს საყვარელს აზრს, მიმართულებასა და საგანს ჩაჰსცხებს თავში ისრე, რომ ის დაკოდილი ვერაოდეს ფეხზე ევლარ წამოუდგება. აი სწორეთ ამ გვართ მოაწყობ დროებამ და გარემოებამ ზაქათალის მარაში მამძღარნიც ბის სარწმუნოებრივი ცრუმორწმუნოება: მოატანა ორ წყალ შუა და ჩამატრია. როგორათაც დედას თავის შვილზე უყვარდესი. კარგი და უსაყვარლესი სხვა არაინა მიიჩნია. აგრეთვე აქაურ მუსულმანებს მიიჩნიათ, რომ ქვეყანაზე იმათი სარწმუნოება ყველა სარწმუნოებაზე კარგია, რომ ყოველი სასწაული-მოქმედება მხოლოდ იმის საშუალებით შეიძლება. ამათი აზრით, მოღვებს შეუძლიან დასწვრონ ისეთი თილისმები და ჯადოები, რომ ოთხ საქენის სიმალღვზე გაბმულ თოკზე კაცი გაივლის, ითამაშებს და არ ჩამოვარდება. ამის დასამტკიცებლათ იმათ მოჰყავთ ჯამბაზების თოკზე ქლაქური და ტლიკების ყრა. ბევრჯელ დაესწრებიათ აქაური ქრისტიანი ინგლისი და მამძღარის გაცხარებულ ბაასს და უკანასკნელს უთქვამს, რომ თუ თქვენი რჯული კარგი იყოლო, თქვენშიც იქნებოდნენ ჯამბაზებო ამ გვარს საბუთს თავისი გაგონება ჰქონია ინგლოზე, რადგან ჯამბაზის ხსენებაზე იმას თვალწინ წარმოსდგომა ის მრავალფერა, ავგაროზის მზგავსი თილისმებისა და ჯადოების ქაღალდები, რომელნიც იმათ ზურგზე აკერიათ. მამძღარების აზრით, უამათოთ იმას არ შეუძლიან თამაშობა: მაშინვე თოკიდან დასხლტება და ძირს ტყაპა გასცივია.

ჩვენდა სასიხარულოთ, თებერვლის შვიდში აქ, ზაქათალაში, გამართულმა ცირკმა ბოლო მოუღო იმათ ამ გვარს ცრუმორწმუნოებას. როგორც ამობენ მცხოვრებნი, ცირკი მათთვის პირველი ნახვა მარაში. ამან განაოუთხარა ძირი მამძღარების იმ ცრუმორწმუნოებას, რომ ჯამბაზობა მხოლოდ ჯადოების ძალით შეიძლება. როგორც ახალი მოუღენა და ნახვა, ის ყველამ მოიწონა, და ვინცკი დაესწრო იმის თამაშობას ადგილო-ობრივი მამძღარნი, ყველას ძალიან გაუკვირდათ ევროპელების ტანის მოქნილება და გიმნასტიკური თამაშობა. მამძღარნიც ნახეს და დაირწმუნეს, რომ ჯამბაზობა თილისმებისა და ჯადოების ძალით არ ყოფილა. შესანიშნავი არის, რომ ცირკი ცრუმორწმუნების აღმოფხვრას დაეხმარა!... ამ შემთხვევამ და გარემოებამ ისე შეარყვია მათი ცრუმორწმუნება, რომ ვინც კი დაესწრო ამ თამაშობას, ყველამ გაამტყუნა თავიანთი რჯულის მოღვების ტრახობა. როდესაც ეპიროს მფევე ეომებოდა რომაელებს, და რომაელებმა ძალიან დიდი ზიანი მისცეს მის რჩეულს,

გამოჩენილს და გათქმულს ჯარს, თუმცა კი ამ შემთხვევაში ძლიერ შემოსილი დარჩა ის, უნებლიედ წამოიძახა: «ერთხელ ამ გვარის ზიანი. მტერი რომ კიდევ დაემატებო, მე უჯაროთ დაერჩებო.» მე კიდევ ვიტყვი: ერთი-ორი სხვა ამ გვარი შემთხვევები რომ გამეორდეს აქ, დარწმუნებული ვარ, რომ აქაური ხალხი გამოიფხვრება, დამხალსავით აურევდაურევს მის ჭკუა-გონების კაზმს, გამოუტყვლის და ჩაუნერგავს გულში იტყვენულებას, რომელიც არის ბილიკი კაცის განათლებისა და წინწასვლისა.

ინგლო ჯანაშვილი.
ზაქათალა.

რუსეთი

ამ უკანასკნელ დროს პეტერბურღში ერთი ძლიერ შესანიშნავი და სასარგებლო საქმე შემოიღეს: რამოდენიმე სწავლულები და მასწავლებლები შეიკრიბნენ და, მმართველობის ნებართვით, სახალხო ლექციებზე ჰკითხულობენ. ჯერ-ჯერობით ეს ლექციები მართლად საძვეთო წერილსა და რუსეთის ისტორიას შეეხებიან; მაგრამ დროს განმავლობაში იმედია წამკითხველები ისეთს საგნებზე დაუწყებენ ხალხს საუბარს, რომელსაც იმათ ცხოვრების გაუმჯობესობასა და გონების გახსნასთან უფრო მომეტებული კავშირი ექნება. ამობენ, რომ პეტერბურღში ბევრი მუსუბი, ხელოანები და სხვა უბრალო ხალხი დაიარება ამ ლექციებზედა. «ნოვოროსისის ტელეგრაფში» სწერენ, რომ ამისთანა სახალხო ლექციების გამართვა ოდესაშიც განუზრახავთ; მაგრამ ჯერ-ჯერობით, საუბედუროთ მოხერხებული სახლი ვერ უშინაოთ. ერთს პეტერბურღის გაზეთში სწერენ ამის თაობაზე, რომ ინგლისში, შეიცარიაში და სხვა განათლებულ ქვეყნებში ეკლესიებშიც ჰკითხულობენ სახალხო ლექციებსა...

1857 წელს თ. ეორანცივის მეუღლემ შესწირა ოდესაში ღარიბების გასანათლებლად 140,000 მანეთი. ამ ფულების სარგებლით ოდესაში რამდონიმე საჯარო და საქალბო სასწავლებლები და შკოლებია გამართული. საქალბო შკოლებში მომეტებული ნაწილი ღარიბები და ობლები არიან და წერა-კითხვას გარდა, ხელსაქმესაც სწავლობენ. ამასთან არ უნდა დავივიწყოთ, რომ ჩვენი ქალბის წმ. ნინოს ზავედნიები თითქმის სრულათ ეორანცივის მეუღლის ხარჯით არსებობენ; ასე რომ ამ კეთილის-მყოფელმა პირმა თავის სიმდიდრით ჩვენს მხარესაც ბევრი სარგებლობა მოუტანა.

«მოსკოვის ბირჟის გაზეთში» შემდგირედაქციის განცხადება არის დაბეჭდილი: «მარშან ჩვენი გაზეთის ოთხი თვის შეჩერებასა, შინაგანი მინისტრის განკარგულებით, და წელს ცალკე ნომრების ქუჩაზე გაყიდვის აღკრძალვას ისეთი ცუდი ზედმოქმედება ჰქონდა რედაქციის მატერიალურს მხარეზე და ხელის-მომწერლების რიცხვზე, რომ ჩვენ იძულებული ვართ, უფრო მოხერხებულ დრომდღი, შევაჩეროთ ჩვენი გაზეთის გამოცემა.»

მამძინი
(შემოკლებული ბიოგრაფია)

«დღეს უნდა ვაცნობოთ ჩვენს მკითხველებს ისეთი კაცის სიკვდილი, რომელიც თავის დროს შესანიშნავ როლს თამაშობდა ევროპის პოლიტიკურ ცხოვრებაში, რომელიც, საზოგადოების შეხედულებით, იყო წარმომად-

გენელი რევოლუციის და მშვიდობისათვის ისეთი კაცისა, რომელსაც თუმცა კეთილ-შობილური და მშვიდობიანი ხასიათი ჰქონდა, მაგრამ რომელიც ზოგიერთებს უფრო მომეტებულათ სძულდათ, ვიდრემ უყვარდათ; ის ამბავი, რომ ეს კაცი მიიცივლა, უსიამოვნო ახალ ამბად არ დარჩება ევროპის მმართველობის ზოგიერთი წევრებისათვის. ეს კაცი «ალშოთებდა ზოგიერთებსა რესპუბლიკების დაწესებისთვის დაუცხრომელი მეცადინეობით. ახლა ამ კაცმა საუკუნოთ მოისვენა. ის მოკვდა პიზაში 27 თებერვალს (10 მარტს). აშნაირი წინასიტყვაობით იწყებს მამძინის ნეკროლოგს გაზეთი «ტაიმსი»

სანამ საზოგადოთ მამძინის მნიშვნელობაზე რასმეს ვიტყოდეთ, შემოკლებით ავსწვროთ იმის ბიოგრაფიას.

მამძინი დაიბადა 1808 წელს, გენუიაში. (მაშასადამე 64 წლის მომკვდარა.) მამა მისი იყო ექიმი, კარგა შეძლებული კაცი; თავის შვილის აღზრდისათვის ის არაფერს არა ზოგავდა. ყმაწვილობიდანვე მშობლებისგანით ჩანერგული ჰქონდა იმას გულში მამულისა და თავისუფლების სიყვარული. ჯერ ის შეიყვანეს ერთს შკოლაში, შემდეგ თავის სამშობლო ქალაქის უნივერსიტეტში გაათავა სწავლა. თავდაპირველათ მშობლები იმას ადვოკატობისთვის ამზადებდნენ; მაგრამ შემდეგში პატარაობიდანვე გულში ჩანერგილმა მამულის სიყვარულმა სულ სხვა გზაზე დააყენა მამძინი. იმდროს იტალია ნაწილ-ნაწილათ იყო დაყოფილი; ეს მშვენიერი ქვეყანა სხვა და სხვა კოროლებს, გერცოგებს, მფლობელებსა და პაპს დაეყოთ და განუკითხავთ, დესპოტიურათ ჰფლობდნენ. მამძინის აზრით, იტალია მხოლოთ მაშინ შეიქნებოდა დიდებულ სახელმწიფოთ, როდესაც ეს სუყველა განაწილებული საკოროლოები და საგერცოგოები შეერთებოდნენ და როდესაც ამ შეერთებულს იტალიაში რესპუბლიკური მმართველობა დაწესდებოდა.

ყველა მაშინდელ მამძინის თხზულებებსა და სტატიებში ეს შემოხსენებული აზრი და მიმართულება იყო გაყვანილი. მმართველობას, რასაკვირველია, არ მოეწონა ამისთანა აზრები და აღკრძალა ორი ჟურნალი, რომელშიც მამძინი სწერდა თავის სტატიებსა. 1830 წელს მამძინი შევიდა ერთ იმ საიდუმლო საზოგადოებაში, რომლებითაც იმ დროს თითქმის მთელი იტალია მოფენილი იყო და რომელსაც უწოდებდნენ სახელათ «კარბონარიების საზოგადოებას». თითქმის ყველა ამ საიდუმლო საზოგადოებების მიზანი, როგორც თვითმამძინისა, ის იყო, რომ იტალიაში მ აესპოთ პატარ-პატარა სამეფოები, შეერთებით მთელი იტალია და შემდეგ რესპუბლიკა დაედგინათ. მაგრამ ცოტა ხანს შემდეგ ვილამ ვასკა მამძინი და დაამხვლა მმართველობას, რომ ის აღკრძალულ საზოგადოებას ეკუთვნისო. ის დაიჭირეს და 6 თვეს ჩასვეს საფონის ციხეში. ექვსი თვის შემდეგ ის განათავისუფლეს იმ პირობით, რომ იტალიიდან გასულიყო. მამძინი წავიდა საფრანგეთში (მარსელიაში) და იქ დაიწყო მეცადინეობა იტალიის განათავისუფლებისათვის. აქ დაფუძნა იმან საზოგადოება, სახელათ «giovanii Italia (ახალგაზდა იტალია) და ჟურნალი. საზოგადოებასაც და ჟურნალსაც ორთავეს ერთი და იგივე დანიშნულება ჰქონდათ: ისინი ქაღალბდნენ და სკდილობდნენ დაცემული და განაწილებული იტალიის აღდგენასა და შეერთებას. იმის წევრების საზოგადო მიმართულება სამი სიტყვით გამოითქმოდა: «თავისუფლება, თანასწორობა და კაცობა.» და იმათი დევიზი იყო: «ღმერთი და ერი.» თავის აზრისაღსარულებელად ისინი ორ საშუალებას ხმარობდნენ: ხალხის აღზრდას (რესპუბლიკური აზრების

გარეცემებს) და რევოლუციას. ცოტა ხნის განმავლობაში ეს საზოგადოება საშინაო გამაჟღერებელი თითქმის ყველა დასავლეთ ევროპის სატახტო ქალაქებში აღმოაჩინდნენ იმას მომხრეები; ყველა რესპუბლიკელები, ყველანი ვინცკი მაშინდელ მმართველობებს ემდგომოდნენ, «ახალგაზრდა იტალიის» საზოგადოებას მიემხრნენ.

1833 წელს რამდენიმე დიარაღებული წევრი ამ საზოგადოებისა მიადგნენ საეროებასა და უნდობლად იქ ხალხი აუჯანყებინათ. მაგრამ რადგან ამათ ცოტა ჯარი ჰყავდათ, ამისგან შმართველობის ჯარებისაგან დამარცხებული იყვნენ. ცოტა ხანს შემდეგ მაძინიმ შეადგინა მეორე არმია, ჩააბარა ლენერალ რამარინოს და 1834 წელს გაგზავნა ხელახლად პიემონტში. მაგრამ მაძინის ელონტერებმა აქაც ვერა გააწყეს რა. თითქმის ყველა მომხრეები მაძინისა, რომელნიცკი ჩაუვარდათ ხელში, მმართველობამ ზოგი სამუდამოთ ციხეში დაწვედნენ და ზოგი სიკვდილით დასაჯა. თვითონ მაძინისაც სიკვდილით დასაჯა გადაუწყვიტეს; მაგრამ ვერ ჩაიდეს ხელში. ამ ორმა დამარცხებამ ძალიან ბევრი აზიანი მაძინის საქმეს: «ახალგაზრდა იტალიის» საზოგადოება თითქმის სრულიად დაიშალა. მაძინი ხელახლად შეუდგა საქმეს. ჯერ ის წაიღია შვეიცარიაში და მერე აქედამ 1837 წელს გადავიდა ლონდონში, სადაც მოუყარა თავი ყველა იტალიადამ გამოქცეულ პოლიტიკურ დამნაშავეებსა, შეადგინა იმთვინ სხვა ახალი საზოგადოება და გაზეთის სტემდა. 1848 წლამდე ყველანი, ვინცკი თავიანთ მმართველობას არ ემადლიერებოდნენ, აქ იყრიდნენ თავსა. იტალიადამ მანც ძალიან ბევრი იყვნენ ლონდონში ემიგრანტები. მკითხველს ეცოდინება, რომ 1848 წელს თითქმის ყველა დასავლეთ ევროპის სახელმწიფოებში რევოლუცია მოხდა, ყველგან ხალხი აუტყდა თავის მმართველობას და რესპუბლიკის დაფუძნებას ცდილობდა. ეგონებთ, არცერთ კერძო პირს არა ჰქონია ისეთი გავლენა ამ რევოლუციების ატეხაში, როგორც მაძინის. სხვათა შორის რომაელებიც აჯანყდნენ მაშინ და რომის პაპი იძულებული იყო გაეტყვირა გაქცეულიყო. ამ დროს მივიდა რომში მაძინი; ხალხმა ისა და იმასთან ორი სხვა (არმენიონი და სოფია) რომის რესპუბლიკის მმართველებად ამოირჩია (ტრიუმვირატი.) მაძინისა და იტალიელებს ეგონათ, ახლა დადგა დრო, როდესაც ისინი შეიძლებდნენ თავიანთი გულითადი წადილის შესრულებასა, ე. ი. დანაწილებული იტალიის შეერთებას და პატარა-პატარა მონარხების მაგიერათ საზოგადო რესპუბლიკის დაფუძნებასა. მაგრამ მალე საფრანგეთის რესპუბლიკის ჯარები მოადგნენ რომს პაპის აღსადგენად. ლენერალი უდინო შემოერთდა ქალაქს და მთელ რომს შიმშილით ამოწყვეტას უპირებდა.

შესანიშნავია, რომ რომის რესპუბლიკას საფრანგეთის რესპუბლიკურმა მმართველობამ მოულო ბოლო. უმთავრესი ბრალი რომის რესპუბლიკის დაცემაში ჟულ-ფაფრას და ლამარტინს ადევთ, რომელნიცკი მაშინ საფრანგეთის მმართველობის წევრები იყვნენ.

რომის ჯარის უფროსად მაშინ გარბადილი იყო დანიშნული. როცა გაქირდა საქმე, რომის პარლამენტმა მოიხმრა გარბადილი და ჰკითხა, რამდენ ხანს შეგვიძლიან კიდევ გაუძლოთ შემორტყმულ მტერსა? გარბადილი, სისხლითა და თოფის-წამლით გამოურული შეცვალა რომის პარლამენტში და მოახსენა ხალხის წარმომადგენლებსა, რომ ნახევარ ქალაქს თუ დაუტლით, მეორე ნახევარში რამდენიმე დღე კიდევ შეგვიძლია გავმარდეთო. ამ

სიტყვების შემდეგ, მტერი გზა აღარ იყო, უნდა დაეთმოთ მტრისათვის ქალაქი. უდინო თავის ჯარით შემოვიდა რომში და დააბრუნა ისევ ძველი წესი და მმართველობა...

ამის შემდგომ მაძინი წაიღია ლონდონში (შვეიცარიაში) და ერთ ხანს იქ ცხოვრობდა. მაგრამ, რადგან აქაც არ ისვენებდა და ხელახლად ემზადებოდა იტალიაში ხალხის არევას, ამის გამო შვეიცარიის კავშირმა ბრძანება გამოსცა, რომ ჩ. ე. შ. შ. მაძინის ცხოვრება აღეკრძალებოდა. ამნაირათ ის იძულებული იყო ლონდონში წასულიყო, მაგრამ აქაც არცერთ წამს არ ისვენებდა: დღე და ღამე თავის განზრახვის სისრულეში მოყვანას ცდილობდა. 1853 წელს მაძინი ჩუმათ მივიდა იტალიაში, ააჯანყა ხალხი მილანში, მაგრამ აესტრისის ჯარმა დაამშვიდა არეულობა და მაძინი ერთხელ კიდევ გადაურჩა სიკვდილს და გაიპარა ისევ ლონდონში. 1857 წელს უეცრათ მოვიდა გენუაში და არეულობა მოახდინა. 1859 წელს იტალიის ომში იმან დიდი მონაწილეობა მიიღო. 1860 წ. მაძინი და გარბადილი ერთად მოქმედებდნენ იტალიის განთავისუფლებისათვის. უცქველია, რომ თუ იტალია ცნობდა ერთს სახელმწიფოს შეადგენს, ამისათვის ხალხი ამ ორ კაცს უნდა ემადლიერებოდნენ. 1865 წელს აქეთ მაძინი რამდენჯერმე ამოირჩია ხალხმა თავის წარმომადგენლათ (დეპუტატათ) შვეიცარიის იტალიის პარლამენტში, მაგრამ მაძინიმ გამოაცხადა, რომ, როგორც რესპუბლიკოსი, მე არ შემძლია მონარქიულ სახელმწიფოში ეიმოქმედო თავისუფლათაო. ყოველ თავის თხზულებებში, ყოველ თავის გაზეთების სტატიაში მაძინი ურჩევდა ხალხს, რომ ვიქტორ ემანუელი და რომის პაპი გადააყენეთ და იტალიაში საერთო რესპუბლიკა დააწყეთო.

ერთი სიტყვით, თავის სიცოცხლის უკანასკნელ ჟამამდე მაძინი ყოველი ღონისძიებით მუდამ თავის წადილის აღსრულებას ცდილობდა. წელსაც კი სწერდნენ გაზეთებში, რომ ისა და იმის შვილი—ნატანი—ტესინო—ში არეულობის მოხდენას აპირებდნო. ამ წლის დასაწყისში მოხუცებული და სნეულით დაუძღვრებული მაძინი დაებინა ვენეციაში. მნახველები ამბობდნენ, რომ ის ძალიან დასუსტებული იყო, ასე რომ უჯობოთ ფხვნიერადგადა.

პოლიტიკურ მოქმედებას გარდა, მაძინი შესანიშნავია, როგორც მწერალი. თავის დაუცხრომელ ცხოვრებაში იმდენ დროებას კიდევ პოულობდა, რომ სხვა და სხვა თხზულებებებს სცემდა. ყველა იმის ისტორიული, კრიტიკული, ფილოსოფიური და ეკონომიური თხზულებებში გაყვანილია იმის აზრი იტალიის შეერთების და რესპუბლიკის დადგენის შესახებ. მილანში იბეჭდებოდა ხელა ყველა მაძინის თხზულებები, რომელიც 12 დიდ წიგნს შეადგენს და რომელიც გამომცემელმა გარბადლის უძღვნა.

კერძო ცხოვრებაშიაც შესანიშნავი კაცი იყო მაძინი: ბუნებით მშვიდი, წყნარი გულისა და ყოველად პატიოსანი ხასიათისა. თუმცე მაშინ კარგი შეძლება დაუტოვებ იმას, მაგრამ თავის ყოფა ცხოვრება და თავის თხზულებებში და განთქმებში მაშინაველი—სულოყველა იტალიის შეერთებისა და განთავისუფლების საქმეს მოახმარა. თვითონ კი მუდამ ღარიბათ ცხოვრობდა და უბრალოთ იცემდა. ლონდონში ის ქირაობდა ერთ ოთახს და თავის შვილთან ერთად ცხოვრობდა. იმას არასოდეს არ ჰყოლია ოჯახი, მაგრამ სიყვარული იმას შეუყვარდა ერთი ქალი და ამსიყვარულის ნაყოფი—ნატანი—ახლა ცოცხალია და მამის კვალზე მიდის. ვინც მაძინის თვით წევრებსა, გამხმარ პირის-სახეს და მშვენიერად იმის მხარეობდა, იმის უნებლიეთ პატივისცემის გრძობდა აღწერებოდა. გულში; და ვინც იმის წარსულ ცხოვრებასა და იმის მამულისათვის შრომასა და წვალებას გაიხსენებდა, იმას ამ პატივისცემის გრძობასთან თავიანთი-ცემის სურვილიც შედ დაერთობდა...

ნათურ თვალსაც შეხედებდა, იმას უნებლიეთ პატივისცემის გრძობა აღწერებოდა. გულში; და ვინც იმის წარსულ ცხოვრებასა და იმის მამულისათვის შრომასა და წვალებას გაიხსენებდა, იმას ამ პატივისცემის გრძობასთან თავიანთი-ცემის სურვილიც შედ დაერთობდა...

მაძინი ისე მოკვდა, რომ ვერ აუსრულდა თავის უგულიადესი განზრახვა, ვერ დააფუძნა იტალიაში რესპუბლიკა, ვერ დასრულა ის, რისთვისაც დღე და ღამე ზრუნავდა, რისთვისაც, ვინ იცის, რამდენი წვალება და გაძირება გამოუვლია და რამდენჯერ სიკვდილი მოელოდა. მაგრამ, უცქველია, თავის სიკვდილის ჟამს ის გრძობდა, რომ იმის ცხოვრებას უკვლოთ არ ჩაუვლია იმის მშვენიერ სამშობლოსათვის...

ნ. კ.

1 მარტს შერეუ შინაგანი 5% სესხის ტიპში შემდეგ ბილეთებს ამოუვიდათ 500 მანეთის შერევა:

№	ბილეთი	სესხ	ბილეთი	სესხ	ბილეთი	სესხ	ბილეთი
00,079	49	04,916	43	09,460	9	14,691	9
00,085	4	01,997	31	09,507	45	14,766	6
00,100	32	05,067	36	09,561	10	14,913	7
00,273	26	05,105	31	09,634	48	15,118	29
00,360	38	03,285	46	09,687	36	15,264	29
00,403	19	05,307	36	09,706	49	15,759	14
00,435	24	05,380	43	09,916	28	15,825	47
00,492	47	05,407	40	10,032	36	15,859	37
00,567	27	05,441	38	10,044	39	15,974	10
00,654	2	05,443	18	10,091	25	16,079	38
00,706	27	05,493	43	10,148	37	16,164	12
01,092	15	05,579	6	10,339	20	16,250	46
01,155	38	05,617	43	10,597	40	16,300	29
01,157	36	05,697	2	10,724	23	16,419	9
01,321	30	05,741	40	10,767	38	16,509	19
01,426	18	05,756	6	10,788	31	16,694	39
01,461	49	05,765	6	11,230	7	16,701	12
01,489	47	05,813	46	11,239	42	16,759	15
01,521	45	06,034	35	11,242	30	16,782	44
01,573	21	06,061	7	11,307	43	16,881	40
01,589	21	06,125	43	11,416	16	17,110	14
01,609	40	06,143	49	11,428	15	17,187	46
01,638	27	06,164	27	11,439	30	17,249	6
01,725	37	06,165	24	11,515	37	17,251	41
01,774	41	06,572	15	11,871	34	17,305	36
01,799	2	06,616	28	11,941	30	17,314	7
02,019	28	06,628	9	11,986	27	17,371	26
02,021	20	06,650	27	12,002	7	17,438	46
02,109	20	06,662	14	12,118	15	17,451	32
02,234	43	06,779	10	12,240	41	17,518	9
02,269	42	06,945	1	12,321	32	17,578	47
02,371	36	06,960	39	12,325	26	17,619	46
02,432	48	06,970	45	12,363	38	17,686	10
02,478	31	06,977	6	12,384	22	17,759	20
02,508	15	07,060	10	12,589	50	17,913	3
02,543	41	07,298	18	12,595	16	17,930	48
02,613	31	07,403	23	12,692	4	17,938	8
02,651	16	07,485	43	12,778	40	17,947	42
02,831	45	07,622	17	12,784	40	18,012	42
02,965	29	07,683	26	12,959	15	18,032	27
02,998	5	07,703	49	12,978	48	18,230	29
03,064	4	07,786	35	13,043	41	18,278	35
03,121	19	07,832	11	13,103	47	18,286	18
03,166	42	07,851	36	13,351	29	18,326	34
03,212	18	07,893	48	13,364	49	18,397	20
03,382	7	07,932	30	13,377	45	18,459	11
03,448	39	08,026	50	13,600	48	18,492	38
03,534	29	08,104	34	13,643	26	18,589	17
03,544	38	08,542	7	13,685	44	18,692	41
03,574	48	08,557	5	13,687	36	18,756	14
03,625	48	08,610	17	13,718	14	18,832	42
03,788	50	08,616	36	13,760	23	18,904	50
03,889	19	08,864	42	13,874	11	19,102	18
03,938	43	08,885	45	13,893	18	19,117	15
04,087	43	09,073	39	13,911	28	19,275	29
04,178	13	09,180	33	13,912	5	19,443	24
04,225	27	09,183	9	14,039	34	19,484	41
04,311	35	09,290	12	14,160	23	19,492	44
04,345	40	09,346	31	14,165	48	19,625	34
04,359	48	09,370	19	14,289	10	19,636	24
04,385	9	09,392	21	14,438	41	19,691	13
04,577	21	09,431	9	14,439	38	19,703	25
04,662	11	09,437	17	14,512	27	19,915	23
04,742	21	09,456	42	14,526	39	19,961	28
04,874	19	09,460	4	14,593	12	19,984	27

ნარკევი
 იანონის მიჯდომ (იმპერატორმა) გამოსცა შემდეგი ბრძანება: მე ვატყობ, რომ ხემა ხალხი მკვლავს და ჩვეულებას სტოკებს და ახალს...

გულს; ეს ძალის სხსამოცონა...
 გამო ყველა განათლებულსა და სკოლას გაცემს; ვთხოვ, რომ მიხიოს მე—თუ როგორ წავიყვანო საქმეები და როგორ უნდა გავაბნეოთ ჩემი ხალხი. ასაღვასდამაში აუცილებლათ საქართველოს ქვეყნის სსაჟი იმისთვის, რომ შეიტყოს გრძობა—როგორც ცხოვრებენ სხვა ხალხები დღეს-მარწე. ამისგანთა ძალის სხსამოცონა საქმეში მანინა ამ უნდა ქვეყნში ასაღვასდამ გაცემს და ქალების გაცემს; მისინი იქ შესწავლან უკეთეს ცხოვრებას და მეტე ჩვენთან შემოიღებენ. ქალებს დღემდე არავითარი სოციალური მდგომარეობა არა ჰქონდათ, რადგან ეგონათ, რომ ამით არაფრის მისახრება არ შეუძლიანთ, ასაღვასდამ თუ ქალები ვარგათ გავსრდებან და განათლებინ, იმთაშვი-ნიშნათ შესაფერი უფლებები. ამჟამად მე ვქვს ასაღვასდამ ქალს გვსახე გოგონის განსათლებლათ უნდა ქვეყნში.»
 ამისთანა აშუბი ქსდება იანონისაში!...

ფრანგულსაგან გამოყვარებული გერმანიის თურქები (მოდის დამდგენლები) ამას წინათ შეიარაღნენ ქრის ქალაქში, შეადგინეს ვახტანგისა და გადაწყვიტეს, რომ დღეს შემდეგ ტანისამოსში ფრანგულ მოდას ნუღარ კეპონილუბითო, ჩვენ ჩვენი გერმანიული სურთუი და სემეტიური ფრანკი მოავტონათო. შეერბილან აგრეთვე შიანის ფარგონტები და ახალი ნემეტიური შიანა მოავტონათო!...

აი, სანამდე მოაწია ამ ორი ხალხის ერთმანეთის სიძულველბა!...

ერთს რუსულს ურხნაღში აწერილია ამერეკული ქალების მდგომარეობა, რომლიდანაც ზოგიერთი სანტურესო ცნობები მოგვყვანს: ამერეკაში განათლების გამყვრელებუხნი თითქმის მარტო ქალებია არიან. ყველამ იცის, რომ ხსალსო შოკლების უმეტესი საწილი იქ ქალების ხელშია; მაგრამ ამ უკანასკნელ დროს უმადესს ხსალსელებშია ჩადგეს იმთა თესა: მარტან ერთი ქალი მისს უკს მიღს, შრომეორებმა ვიხონისისი უნივერსიტეტის რექტორათ ამოირჩიეს, დამისს ტერტი—გასხარის კოლეჯის რექტორათ დაინიშნეს. ამ უკანასკნელი კოლეჯის შრომეორებთა თითქმის ყველა ქალები არიან: ერთი ქალი აქ განსკვლავთმრინცხელებას ასწავლის, ერთი ქალია მონაწილეობას და გიგიუნს, ორი ღათინურ ენას, ვიდრე ორი ბერძნულს, ერთი უმადეს მათემატიკას. ამ ჟამად ამერეკის ქალებს უჭირავთ შანტრობის (მღვდლობის), პულკატურობის, მომთავრებული მონაწილეობის, შოკლების ინსპექტორებას და ტერტი გრფის და ფობტის სხვა და სხვა თანამდებობები. ასე რომ 1869 წელს ამერეკაში 1400 ქალიორტეხედა სამოქალაქო თანსახეობაში. ამერეკაში გამოდის ერთი მხოლოდ გაზეთი, რომელსაც მხოლოდ ქალები სწევენ და წევენ კედებს. იქ არის ერთი სომალი, ხდაც კანტონად დაწეული უკანასკნელ მარტონამდე სულ ქალები არიან.

განცხადება
 მოამკვლ სამშაბთს, მარტან 28-ს, შოკალურ ორი საზოგადოების ხალხში აშუბა ვანტონტო უფ. ხეხატურ ატკანანტინა, რომელიც ბერძნული მომდერება და მონაწილეობა შიანებურ მონაწილეობას.